

ERDÉLY

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

**Az Erdélyi Kárpát
Egyesület
- Kolozsvár 1891
Értesítője**

Új sorozat, 2009/3.

Szerkesztők:

Tóthpál Tamás
(tothpal.tamas@freemail.hu)

Kovács Zsuzsa

Lőrinczi István

Főmunkatárs: Ajtay Ferenc

TURISTASÁGI, FÜRDŐÜGYI és NÉPRAJZI FOLYÓIRAT.

Áprilisi rendezvények

■ **Április 1. (szerda):** Közgyűlés 18 órától az Apáczai-líceumban.

■ **Április 4. (szombat):** Mikrobuszos kirándulás: Kraszna, Berettyó forrás, Valkó vára (gyalog 10 km). Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezetők: Vlád Pál, tel. 0264-435-866 és Kovács Zsuzsa, tel. 0264-456-010, vagy 0740-067977.

■ **Április 4. (szombat):** Séta a Bükkben (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor, tel. 0742-776930.

■ **Április 5. (vasárnap):** Vonatos kirándulás: tavaszi virágok túrája a Meszes gerincen. Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Vlád Pál, tel. 0264-435-866.

■ **Április 5. (vasárnap):** Csigadomb (19 km). Találkozás 9 órakor a 31-es autóbusz Széchenyi téri végállomásán. Túravezető: Szakács Éva, tel. 0264-550-442, vagy 0743-670685.

■ **Április 11. (szombat):** Mikesi-tó (26 km). Találkozás 9 órakor a Hajnal negyedi végállomáson. Túravezető: Kiss János, tel. 0364-807639.

■ **Április 18. (szombat):** Bongár forrás (12 km). Találkozás 10 órakor a Rádióstudió előtt. Túravezető: Szabó István, tel. 0748-140551.

■ **Április 18. (szombat):** Barangolások Kalotaszegen: Egeres, Jegenye, Inaktelke, Nádasdaróc (gyalog 18 km). Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Feischmidt János, tel. 0722-542360.

■ **Április 18. (szombat):** Medvehagyma túra Misid völgye, Tízfa-lu környéke (gyalog 20-25 km). Utazás az éjszakai vonattal. Érdeklődni: Kiss János, tel. 0364-807639.

■ **Április 18. (szombat):** Autóbuszos kirándulás Gyulafehérvárra, utána eladással egybekötött sajt- és borkóstoló Magyarlapádon. Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Kovács Zsuzsa, tel. 0264-456-010, vagy 0740-067977.

■ **Április 19. (vasárnap):** Mikrobuszos kirándulás a Zsidovinára (gyalog 12 km). Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Márton Erzsébet, tel. 0742-037179.

■ **Április 19. (vasárnap):** Görbe túra (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor, tel. 0742-776930.

■ **Április 19. (vasárnap):** Vonatos kirándulás a Révi-szorosba Juhász Ibolya kalauzolásával (gyalog 6 km). Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Kovács Zsuzsa, tel. 0264-456-010, vagy 0740-067977.

■ **Április 20. (hétfő):** Túravezető tanácskozás 17 órától a székházban.

■ **Április 24–26. (péntek–vasárnap):** Autóbuszos kirándulás: Kecskemét, Kiskunmajsza, Ópusztaszer. Indulás 6 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Kovács Zsuzsa, tel. 0264-456-010, vagy 0740-067977.

■ **Április 25. (szombat):** Barangolások Kalotaszegen: Bogártelke, Türe, Magyarorbó (gyalog 12 km). Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Feischmidt János, tel. 0722-542360.

■ **Április 25. (szombat):** Földnap i túra a Rókadombra (6 km). Találkozás 10 órakor a Hajnal negyedi végállomáson. Túravezető: Szatmári Béla.

■ **Április 25. (szombat):** Kockás lilium túra a Sárdi rétre, vonattal (gyalog 20 km). Túravezető: Bagaméri Tibor, tel. 0742-776930.

■ **Április 26. (vasárnap):** Mikrobuszos kirándulás a scărișoarai jégbarlangba (gyalog 18 km). Indulás 6:30 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Vlád Pál, tel. 0264-435-866.

■ **Április 26. (vasárnap):** Gorbófő-völgye, Köves hegy, Kolozsvár (30 km). Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Kiss János, tel. 0364-807639.

■ **Április 26. (vasárnap):** Mikesi gerinc (16 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta, tel. 0748-036290.

■ **Április 26. (vasárnap):** Természetfotózás: havasrekettyei vizes, Fehérkövek. Szervező: Vas Géza, tel. 0742-659570.

■ **Május 6. (szerda):** Közgyűlés 17 órától az Apáczai-líceumban.

■ **Június 12–21.:** Görögország, Paralia. Szervező: Prezensky Tibor, tel. 0264-456-022.

■ **Szeptember 12–23.:** Miláno, Lisszabon, dél-Spanyolország. Szervező: Prezensky Tibor, tel. 0264-456-022.

Szolgálatos napok: hétfő és csütörtök 17–19 óra között a székházban.

EKE fotóklub: minden kedden 17 órától a székházban.

Könyvtár: minden csütörtökön 17–19 óra között a székházban.

Történelmi turistaegyesületek téli tábora Erdélyben

LŐRINCZI ISTVÁN

Március 6–9. között megrendezte II. Kárpát-medencei Téli Táborát a Madarasi Hargitán a Magyarországi Kárpát Egyesület (MKE), Jeszenszky Géza elnökük vezetésével. Az eseményen az MKE meghívottjaiként EKE-tagok is részt vettek Brassóból, Csíkszeredából, Gyergyóból és Kolozsvárról, összesen harmincan. A 35 MKE-résztvevővel együtt népes, jó hangulatú társaság gyűlt össze a Sűgó vendégházban és a Gyopár menedékházban.

Ivótól traktorvontatású utánfutó vitt a menedékházhoz, végig vert az eső. Mire felértünk, nagy örömünkre az eső órá váltott, és ez kisebb-nagyobb szünetekkel kitartott táborunk végéig. Széles igényeket kielégítő szízesi lehetőségek fogadják a vendégeket a Madarasi Hargitán. A jól karbantartott sípályák és a három sífelvonó mindenkinek – kezdőnek, haladónak egyaránt – kedvező feltételeket biztosítanak. Az előre megvásárolható, mindhárom felvonóra érvényes mágneses kártyás síbérlet megkönnyíti a belépést. A nyugdíjasok kedvezményezettek, az alacsonyabb árú gyerekbérlettel szízhetnek.

Az első nap közös vacsoráján megtörtént a bemutatkozás,

A SZERZŐ FELVÉTELE

Sízés, és nemcsak

mindenki elmondhatta, hogy mióta szízik, mi a hobbija és miért szereti a természetjárást. Újabb barátságok kötődtek, a meglévők pedig elmélyedtek. Ennek része volt a Gyopár menedékház étkezdéjében tartott másnap esti énekóra és a március 8. alkalmából rendezett táncmulatság is a Sűgó panzió vendéglőjében.

A túrázók akár sítalpakon, hótaposóval vagy anélkül, felmentek az 1801 méteres Madarasi Hargitára, vagy körbejárták az 1600–1700 méter feletti csú-

csokat, a térdén jóval felül érő hóban. Mindenki – fizikai állóképességének és sítudásának megfelelően – remekül teljesített. Hazainduláskor a túrázók egy része a traktoros utánfutón, mások gyalogosan indultak le a buszhoz, a sízők egy csoportja a sítalpakon való beereszkedést választotta, a 10 km-re lévő Ivőig. Az út nagy részét a frissen hullott hóban külön élvezet volt megtenni. Köszönet a MKE-nek a remek szervezésért és a kedvezményes részvételért. Jövőre ugyanitt!

Kirándulás és tatárjárás

KOVÁCS ZSUZSA

Március 21–22-én szervezett kirándulásunk során Csíkszeredában a *Gyermekeket az orszáért*, *Tatárjárás Magyaror-*

szágon – 1241–1242 című kiállítását látogattuk meg, amely szemléletesen mutatja be a tatárjárás szomorú eseményeit, a pusztulást, az áldozatokat, de bemutatja az újjáépítés kezde-

A SZERZŐ FELVÉTELE

Keresd 16–17. századi Bethlen-kastély

teit és a bekövetkező változásokat is.

Útközben Almakeréken a szász erődtemplomot látogattuk meg, amelynek több mint 600 éves gyönyörű freskóit a korabeli európai udvari gótika remekműveként tartják számon. A Kárpát-medencében is ritka, de Erdélyben az egyetlen templom, amelyet ilyen egész falat betöltő freskó díszít. Keresden a 16-17. században épült Bethlen-kastélyt és az azt övező várat, az erdélyi reneszánsz sokat emlegetett emlékét csodáltuk meg. Székelyderzen az unitárius erődtemplomot látogattuk meg, amely 1999-ben került fel az UNESCO Világörökség-listájára, eddig az egyetlen erdélyi magyar műemlékként. A templom felbecsülhetetlen értéke nemcsak csodálatos freskóinak, hanem a ma is híven őrzött hagyományoknak köszönhető, itt ugyanis a középkori szokás szerint az erődtemplom udvarán tartják ma is értékeiket a falu lakói.

Kincskereső ifik a Cérna forrásnál

SZÉKELY LAVOTTA

Esik az eső, fúj a szél és még péntek tizenharmadika is van. Tapossuk a havat, összehúzott szemmel fürkésszük, hova lehet elrejtteni a narancssárga műanyag lapocskákat, amit a holnapi „kincskeresőn” meg kell találni. Igyekszünk úgy elrejtteni, hogy azért látszódnak...! Fázunk a barátságtalan időben. Az útvonal a kék kereszt jelzésen halad a Gorbó-völgyén. Biztatóul, még a jelzésre is tűzünk a narancssárga lapocskákból. Sikerről szétszórni belőlük százat és ráadásul tizenkét zászlót.

Március 14., szombat, „Kincskereső”. Derűs téli reggelre ébredtünk. Az erdőt hó borította, de ez nem gátolta meg a lelkes csapatot a keresésben. Úgyesen összeszedtek majdnem minden lapocskát és zászlót. Sőt, akkora volt az igekezet,

hogy még az útjelző fehér pontokat is összegyűjtötték. Bátor együttes, a János Zsigmond Unitárius Kollégium tanulói osztiukkal. Jutalmazáskor mindenki érdeme szerint választott, az összegyűjtött lapocskák és zászlók számától függően.

Ezek után nagy tüzet rakunk, szalonnát, kolbászt sütötünk. Melegedtünk és beszélgetünk. Hazafelé megnéztük a fantasztikus külsejű, dudorokkal, púpokkal, ág-bogakkal és odúkkal gazdagított, kiszáradt, vagy alig élő facsonkokat, úgynevezett Ördögfákat. Gyönyörködünk a sok hóvirágban, hallgatuk a megduzzadt, tovarohanó patakocska csobogását.

Aki szereti a természetet, a vetélkedőt és a hasát, az készüljön! Mert legközelebb palacsintavető verseny, zsákbafutás és más meglepetések lesznek, amire szeretettel várunk minden gyereket.

PÁL GYÖNGYI

Hó, tűz, jókedv – kincskeresők

Restitutio

■ Rovatunk célja a turistatársadalom nagyjainak ki nem adott, vagy másutt kiadott írásainak „visszaszolgáltatása” olvasóink felé az egyesület folyóiratában. Az EKE Erdély című lapjának 1918 és 1930 közötti szünetelése idején egyesületünk hajtani hírlapírói az Ellenzékben, majd a Pásztortűzben, vagy a Véndiakok lapjában közöltek.

■ Ezúttal viszont nem magát az írást közöljük, hanem Hints Miklósnak az EKE negyvenes évekre vonatkozó levéltári kutatásainak összegzéseként létrejött cikkét. Azonban a cikk és az akkori viszonyok jobb megértése végett jónak látjuk idézni Polgárdi Géza, az MTSZ főtítkárának visszaemlékezéseiből, ugyanabból az időszakból. Eből megtudjuk az EKE időszakos kizárásának valós okait a Magyar Turista Szövetségből (rövid ideig MATUOSZ), valamint a kérdés szerencsés kimeneteli megoldását is.

„Erdélyt, illetve az Erdélyi Kárpát Egyesületet úgy elárasztották a pesti »támogatók« és »jóakarók«, mint gátszakadás után a víz az addig érintetlen területet. Mindenki tanácsot adott, mindenki segített, minden Erdélyben járó budapesti turista vezető kötelességének érezte, hogy agyontámogassa a húsz esztendő után felszabadult erdélyi turista

testvéreket. Csoda-e, ha végül a szegény erdélyi turista vezetők a minden oldalról rájuk zúduló „támogatás után” még annyira sem láttak tisztán a magyarországi turista viszonyokban, mint annak előtte? A sok jóakaró, aki mind mintegy patentírozott kizárólagos jóakaratot szállított az EKE vezetőségének, végül teljes zűrzavart idézett elő a turista gócpontban. Végül is a teljesen összezavart erdélyi turista vezetők egyéni utakat kezdtek járni a Szövetség megkezdésével, sőt hivatalos helyen egy erdélyi turista szövetség tervét is felvetették. [...] A sajnálatosan elmergesedett helyzet tisztázására végül is egy megbeszélés jött létre a Szövetség és az EKE vezetőinek részvételével. Itt aztán kitűnt, hogy végeredményben nincs semmi lényegbevágó véleménykülönbség közöttünk. [...] A helyzet végtelenül elmergesedett volt közöttünk és az EKE között, mégis egy jóindulattól fűtött megbeszélés elegendő volt. [...] Ennek az lett az eredménye, hogy nagy és őszinte barátság alakult ki közöttünk; a vélemények egyeztetése után ettől kezdve mindenben együttműködünk. Különösen szívélyes kapcsolatba kerültem dr. Tulogdy Jánossal, az EKE Kolozsváron kiadott lapjának szerkesztőjével, aki a Farkas Utcai Református Kollégium tanára volt.”

Ezek után az EKE és a magyarországi turista vezetőket együtt találjuk minden jelentős turista eseményen, menedékház avatáson, a révi cseppkőbarlang 40. évfordulójának ünnepélyén, a Mátyás király emlékév tűráin, stb.

Tóthpál Tamás

Túraösvény

Hús bükki forrás körtúrája

KISS JÁNOS

A Monostori negyed végéről hegymenet indulunk. A Gálcsérje gerincéről kedvező időjárás esetén gyönyörű kilátás nyílik a Gyalui-havasokra. Jó szemmel az Öreghavas hófedte csúcsán a radarállomás kupoláját is látni. Légvonalban mindez 36,5 km. A katonák útján, majd egy madárfarm mellett elhaladva átkelünk a Plecska patak bal partjára. 200 méternyi séta után az Erzsébet forrás (1) vizével olthatjuk szomjunkat. Az erdőszélen a Hóvirág forrás (2)* és a Szent János kút (3) következik. Átmegyünk a hidasra a Plecska jobb partjára, majd az aszfaltos úton is déli irányba. A parkoló utáni meredek völgyfőben keressük meg a Rejtett forrást (4). Felette nagy kiterjedésű tisztáson zöldell már a fű. Déli részén erdei ösvény vezet az országútra. Jobbra térünk az István forráshoz (5). Ez a Plecska utolsó érintett itatója, túránk első szakaszában.

A második szakasz a Gorbó patak vízgyűjtő medencéje. A Dumbráva gerincen áthaladva, a Papok rétje alatt a Cérna forrás (6) és a Mackó (Vadász) forrás (7) hívogat. Meredeken emelkedünk nyugati irányba, majd lemegyünk a Binder forráshoz (8). Innen nagyjából szintvonalon haladva érünk a Bartha (kilátó alatti) forráshoz (9), majd a Dagonyás forráshoz (10). Erdei ös-

vényeken ereszkedünk a Gorbó völgyébe a Patak forráshoz (11), majd a Tisztás forráshoz (12). Az erdőkitermelő úton haladunk annak végéig. Itt átmegyünk a Gorbó patak nyugati oldalára, s eléggé meredeken kaptatunk a kolozstótfalusi kaszálókig, a Pásztor kúthoz (13), a Major forráshoz (14) és az EKE forráshoz (15). Az EKE forrás felett egy karsztforrás (16) csordogál. Déli irányban a bő vízhozamú Szelicsei karsztforrást (17) találjuk. Innen beereszkedünk a Gorbó fővölgyébe, a Hideg karsztforrásnál (18) fotózzuk a mohalepte kötárlatot. Ez a Gorbó-völgy utolsó érintett forrása. Kikapaszkodunk a Bivalyosra, ahonnan a Szelicsei útra érünk.

A kék kereszt jelzésen térünk be az erdőbe, túránk harmadik szakaszába. Újból a Plecska patak vízgyűjtőjének lehetünk vendégei. A Majláth kút (19) és a Rajka (Helena) forrás (20) utunk utolsó állomásai. A Sárosbükki fenyvese és a Bükki telep után a Péter gerincen megyünk a Monostori negyedbe

PÁL GYÖNGYI

A Majláth kútnál már közel a végcél

vagy az eléggé forgalmas (és veszélyes) autóúton haladunk a Hajnal negyed felé.

* A (2),(9–13), (17–18) forrásokat (más megnevezések hiányában) magam kereszteltem.

■ A túra célja: azonos természeti elemek „csokorba” szedése. Legmegfelelőbb időpont március vége, április eleje, amikor a kaszálók magas füve és az erdei aljnövényzet nem zavar előrehaladásunkban. Végigjárható vasárnap, március 29-én. Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Kiss János. Ajánlott: gyakorlott túrázóknak, akiknek nem jelent megerőltetést (a választott változatok függvényében) a 26–28 km-es túrahossz! Menetidő (pihenőkkel együtt) 10 óra.

lóan Erdélyi fürdő, borvíz tanács létesítését (...) Hivatva volna arra, hogy a természeti vagyonukat közkinccsé tegye, ellenőrzését gyakorolná és nemzeti szempontból fejlesztését irányítaná.(...) Megalakulván a fürdők szövetsége, mint érdekképviseleti szerv, most szükséges, hogy ezen fontos ügyben az államhatalom rányitó, felügyelő szerve életre hívassék...”

Mindezt összehasonlítva egyesületünk mai céljaival, mintha szegyenkezést éreznék, mintha korunkban már kisebb lenne a vállalkozó kedv.

Visszatérve a negyvenes évekhez: ugyancsak 41-ben az EKE a Kereskedelmi és Közlekedési Minisztériumtól engedélyt kér, hogy a MATEOSz teherautóit idegenforgalmi célból egész Erdélyben használhassa. Ez évben Vámszer Géza a hargitafürdői turistaszálló építését szorgalmazza.

A térképekről és a jelzésfestésről sem feledkeznek meg. A M. Kir. Honvédség térképészeti intézetének felajánlják segítségüket a megjelent Radnai-havasok, Székelyföld és Szilágysági hegyvidék térképeinek kijavítására (miután ezekben sok hibát találnak). Kéri az OMIH-tól 600 kg zárolt lenolaj felszabadítását turistajelzések festése céljából.

1942-ben a révi híd építésére kérnek támogatást a Közlekedési Minisztériumtól. Kérésüket elutasítják, de az EKE a Zichy barlanghoz vezető hidat mégis felújította augusztusig. A felavatási ünnepségről a háborús viszonyok miatt lemondanak, helyette túrát szerveznek. Ugyancsak augusztusban a Csíkszéki osztály felavatta a Hargitafürdőt épült Uz Bence turistaházat. Ősszel az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivataltól szabadjegyeket kérnek. Az év végén, 1942. december 6-án megtartják első vándorgyűlésüket.

Ma már csak csodálhatjuk elődeink tenniakadását, ügyszeretetét. Azóta megváltoztak a hatalmi viszonyok, a támogatási rendszer, a szabadidő eltöltési módja is különbözik, de az elődök lelkesedése ma is példa lehet.

Hints Miklós